

DZIEJE NAJNOWSZE

KWARTALNIK

POŚWIĘCONY

HISTORII

XX WIEKU

3-1975

POLSKA AKADEMIA NAUK
INSTYTUT HISTORII

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik VII

1975

3

Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk
Zakład Narodowy im. Ossolińskich
Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk
1975

KOMITET REDAKCYJNY

Jan Borkowski, Andrzej Bartnicki, Marian Marek Drozdowski, Krzysztof Dunin-Wąsowicz, Eugeniusz Duraczyński, Hanna Jędruszczak, Piotr Łossowski, Marian Malinowski, Zygmunt Mańkowski, Henryk Słabek, Witold Stankiewicz, Stanisław Sierpowski, Jerzy Janusz Terej, Jan Tomicki, Waldemar Młachowicz, Roman Wapiński, Wojciech Wrześciński, Janusz Żarnowski

REDAKTOR

Czesław Madajczyk

SEKRETARZ

Stanisława Lewandowska

Adres Redakcji

Instytut Historii PAN

Warszawa, Rynek Starego Miasta 29-31, tel. 31-02-61

Zakład Narodowy imienia Ossolińskich — Wydawnictwo
Wrocław, Oddział w Warszawie, 1975. Nakład 1200 egz. Obję-
tość 14 ark. wyd.; 9,75 ark. druk.; 13 ark. druk. A-1.
Papier druk. sat. III kl., 80 g, 70×110. Oddano do składowania
14.V.1975 r. Podpisano do druku 14.XI.1975 r. Wydrukowano
w listopadzie 1975 r. w Warszawskiej Drukarni Naukowej,
w Warszawie przy ul. Śniadeckich 8; nr zam. 409/75. B-35.
Cena zł 30,—

SPIS TREŚCI

Lech Karwacki — Znaki i symbole w rewolucji lat 1905—1907 . . .	3
Inessa Jaźborowska — Rewolucja 1905 roku i międzynarodowy ruch robotniczy	21

*

Janusz Faryś — Konflikt Naczelnika Państwa z Sejmem Ustawodawczym w 1922 roku	39
Witold Mazurczak — Protokół w sprawie pokojowego regulowania sporów międzynarodowych	53
Zbigniew Dobosiewicz — Kryzys naftowy 1951—1974	71

DYSKUSJE I POLEMIKI

Jan Janusz Chełstowski — Styczniowy zamach stanu 1919 r.	89
--	----

MISCELLANEA

Henryk Batowski — Józef Beck i Duff-Cooper w Gdyni w sierpniu 1938 r. U podstaw angielskiej orientacji Becka	99
--	----

ŻYCIE NAUKOWE

XI Powszechny Zjazd Historyków Polskich — Henryk Samsonowicz	113
Z refleksji zjazdowych — Roman Wapiński	117
»Wyzwolenie Nord i Pas-de-Calais, 1944—1947«. Kolokwium w Lille, 2—3 XI 1974 r. — Jan Zamojski	122
Z prac Komitetu Redakcyjnego »Dziejów Najnowszych«:	
»Dzieje Najnowsze« 1972—1974 — Wojciech Wrzesiński	130
Dyskusja nad »Dziejami Najnowszymi« S. L.	134
Dyskusja nad »Historią Chin« — Jan Kieniewicz	135

RECENZJE

J. G. Gimpelson, Sowietkiej raboczej klass 1918—1920 gg. — Janusz Żarnowski	137
W. Dąbrowski, Trzecie powstanie śląskie. Rok 1921 — Edward Długajczyk	142
W. C. Cole, An Interpretative History of American Foreign Relations — Longin Pastusiak	145
H. Pawłowicz, Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	148

LISTY DO REDAKCJI

Do Redaktora Naczelnego »Dziejów Najnowszych« — Klaudiusz Hrabyk	151
--	-----

СОДЕРЖАНИЕ

Лех Карвацки — Знаки и символы в революции 1905—1907 гг.	3
Инесса Яжборовска — Революция 1905 года и международное рабочее движение	21

*

Януш Фарысь — Конфликт между начальником государства и Законодательным сеймом в 1922 году	39
Витольд Мазурчак — Протокол по вопросу мирного урегулирования международных отношений	53
Збигнев Добосевич — Нефтяной кризис 1951—1974	71

ДИСКУССИИ И ПОЛЕМИКИ

Ян Януш Хелстовски — Январский государственный переворот в 1919 году	89
--	----

РАЗНОЕ

Генрик Батовски — Юзеф Бек и Дафф Купер в Гдыне в августе 1938 г. У истоков английской ориентации Бека	99
--	----

НАУЧНАЯ ЖИЗНЬ

XI Всеобщий съезд польских историков — Генрик Самсонович	113
Размышления о съезде — Роман Вапиньски	117
«Освобождение Северного бассейна и Па-де-Кале, 1944—1947». Коллоквиум в Лилле, 2—3 XI 1974 г. — Ян Замойски	122
Из работы Редакционной коллегии журнала »Dzieje Najnowsze«: »Dzieje Najnowsze« 1972 — 1974 гг. — Войцех Вжесиньски	130
Дискуссия над журналом »Dzieje Najnowsze« — С. Л.	134
Дискуссия по »Истории Китая« — Ян Кеневич	135

РЕЦЕНЗИИ

И. Г. Гимпельсон, Советский рабочий класс 1918—1920 гг. Социально-политические изменения — Януш Жарновски	137
W. Dąbrowski, Trzecie powstanie śląskie. Rok 1921—Эдвард Длугайчик	142
W. C. Cole, An Interpretative History of American Foreign Relations — Лонгин Пастусяк	145
H. Pawłowicz, Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy — Кшиштоф Дунин-Вонсович	148

ПИСЬМА В РЕДАКЦИЮ

Главному редактору журнала »Dzieje Najnowsze« — Клаудиуш Храбык	151
---	-----

TABLE DES MATIÈRES

Lech Karwacki — La révolution de 1905. Les signes et les symboles	3
Inessa Jaźborowska — La révolution de 1905 et le mouvement ouvrier international	21

*

Janusz Faryś — Le conflit entre le chef de l'État et la Diète législative en 1922	39
Witold Mazurczak — Le protocole relatif au règlement pacifique des affaires internationales	53
Zbigniew Dobosiewicz — La crise pétrolière 1951—1974	71

DISCUSSIONS ET POLÉMIQUES

Jan Janusz Chełstowski — Le coup d'État de janvier 1919	89
---	----

MISCELLANÉES

Henryk Batowski — Józef Beck et Duff-Cooper à Gdynia en août 1938. Fondements de l'orientation anglaise de Beck	99
--	----

VIE SCIENTIFIQUE

Le XI ^e Congrès général des historiens polonais — Henryk Samsonowicz	113
Les réflexions sur le Congrès — Roman Wapiński	117
«La libération du Nord et du Pas-de-Calais, 1944—1947» Le colloque à Lille, les 2—3 novembre 1974 — Jan Zamojski	122
Travaux du Comité de rédaction de la revue «Dzieje Najnowsze»:	
«Dzieje Najnowsze» 1972—1974 — Wojciech Wrzesiński	130
La discussion sur la revue «Dzieje Najnowsze» — S. L.	134
La discussion sur l'«Histoire de Chine» — Jan Kieniewicz	165

CRITIQUE ET ANALYSE DES LIVRES

J. G. Gimpel'son, Sovetskij rabočij klass 1918—1920 gg. Social'no-političeskie izmenenija — Janusz Żarnowski	137
W. Dąbrowski, Trzecie powstanie śląskie. Rok 1921 — Edward Długajczyk	142
W. C. Cole, An Interpretative History of American Foreign Relations — Longin Pastusiak	145
M. Pawłowicz, Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	148

CORRESPONDANCE

Au Rédacteur en chef de la revue «Dzieje Najnowsze» — Klaudiusz Hrabyk	151
---	-----

CONTENTS

Lech Karwacki The 1905—1907 Revolution: Signs and Symbols	3
Inessa Jaźborowska — The Revolution of 1905 and the International Working Class Movement	21

*

Janusz Faryś — The Conflict between the Leader of the State and the Legislative Sejm in 1922	39
Witold Mazurczak — The Protocol on Peaceful Regulation of International Disputes	53
Zbigniew Dobosiewicz — The 1951—1974 Oil Crisis	71

DISCUSSIONS AND POLEMICS

Jan Janusz Chełstowski — The January 1919 <i>Coup d'Etat</i>	89
--	----

MISCELLANEA

Henryk Batowski — Józef Beck and Duff-Cooper in Gdynia in August 1938. The Roots of Beck's Pro-British Orientation	99
--	----

LIFE IN SCIENCE

The XI Congress of Polish Historians — Henryk Samsonowicz	113
Some Congress-Time Reflections — Roman Wapiński	117
The Liberation of Nord and Pas-de-Calais, 1944—1947. The Symposium in Lille, November 2—3, 1974 — Jan Zamojski	122
Recent Publications of the "Dzieje Najnowsze" Bulletin:	
"Dzieje Najnowsze", 1972—1974 — Wojciech Wrzesiński	130
Discussion on the "Dzieje Najnowsze" — S. L.	134
Discussion on the <i>History of China</i> — Jan Kieniewicz	135

REVIEWS AND ARTICLES ON BOOKS

J. G. Gimpelson, <i>Sovecki Rabočki klass 1918—1920</i> — Janusz Żarnowski	137
W. Dąbrowski, <i>Trzecie powstanie śląskie. Rok 1921</i> — Edward Długajczyk	142
W. C. Cole, <i>An Interpretative History of American Foreign Relations — Longin Pastusiak</i>	145
H. Pawłowicz, <i>Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy</i> — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	148

LETTERS TO THE EDITOR

To the Editor of "Dzieje Najnowsze" — Klaudiusz Hrabyk	151
--	-----

INHALTSVERZEICHNIS

Lech Karwacki — Die Revolution des Jahres 1905, Zeichen und Symbole	3
Inessa Jaźborowska — Die Revolution des Jahres 1905 und die internationale Arbeiterbewegung	21

*

Janusz Faryś — Der Konflikt des Staatsoberhauptes mit dem Gesetzgebenden Sejm im Jahre 1922	39
Witold Mazurczak — Protokoll betreffend die friedliche Regelung von internationalen Angelegenheiten	53
Zbigniew Dobosiewicz — Die Erdölkrise 1951—1974	71

DISKUSSIONEN UND POLEMIKEN

Jan Janusz Chełstowski — Der Januarstaatsstreich des Jahres 1919	89
--	----

MISZELLANEEN

Henryk Batowski — Józef Beck und Duff-Cooper in Gdynia im August 1938. An den Grundlagen der englischen Orientierung Becks	99
--	----

DAS WISSENSCHAFTLICHE LEBEN

Die XI. Allgemeine Tagung der Polnischen Historiker — Henryk Samsonowicz	113
Aus Reflexionen von Tagungen — Roman Wapiński	117
«Die Befreiung von Nord und Pas-de-Calais, 1944—1947». Colloquium in Lille, 2.—3.XI.1974 — Jan Zamojski	122
Aus den Arbeiten des Redaktionskomitees der »Dzieje Najnowsze«: »Dzieje Najnowsze« 1972—1974 — Wojciech Wrzesiński	130
Diskussion über »Dzieje Najnowsze« — S. L.	134
Diskussion über die »Geschichte Chinas« — Jan Kieniewicz	135

REZENSIONEN

J. G. Gimpelson, Sowietskij raboczij kłass 1918—1920 gg. — Janusz Żarnowski	137
W. Dąbrowski, Trzecie powstanie śląskie. Rok 1921 — Edward Długajczyk	142
W. C. Cole, An Interpretative History of American Foreign Relations — Longin Pastusiak	145
H. Pawłowicz, Okupacyjne dzieje samorządu Warszawy — Krzysztof Dunin-Wąsowicz	148

BRIEFE AN DIE REDAKTION

An den Chefredakteur »Dzieje Najnowsze« — Klaudiusz Hrabyk	151
--	-----

W zeszycie 3/1975 publikują swe prace m.in.:

Henryk Batowski, prof. dr, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Zbigniew Dobosiewicz, doc. dr, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych w Warszawie

Janusz Faryś, dr, Instytut Nauk Społeczno-Politycznych Akademii Rolniczej w Szczecinie

Inessa Jąźborowska, dr, Instytut Międzynarodowego Ruchu Robotniczego Akademii Nauk SZRR w Moskwie

Lech Karwacki, doc. dr, Instytut Historii PAN w Warszawie

Witold Mazurczak, mgr, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

WARUNKI PRENUMERATY

Cena prenumeraty rocznej — 120 zł, półrocznej — 60 zł

Institucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miastach wojewódzkich i powiatowych, mogą zamawiać prenumeratę za pośrednictwem miejscowych Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa — Książka — Ruch” lub bezpośrednio w Centrali Kolportażu RSW „Prasa — Książka — Ruch” 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO 1-6-100020, w terminie do dnia 25 listopada na rok następny.

Institucje państwowe i społeczne, zakłady pracy, szkoły — mające siedzibę w miejscowościach, w których nie ma Oddziałów RSW „Prasa — Książka — Ruch”, powinny opłacać prenumeratę w terenowo właściwych urzędach pocztowych.

Prenumeratę krajową dla czytelników indywidualnych przyjmują urzędy pocztowe, listonosze i bezpośrednio Centrala Kolportażu RSW „Prasa — Książka — Ruch” 00-958 Warszawa, ul. Towarowa 28, konto PKO 1-6-100020, w terminie do dnia 10 miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych RSW „Prasa — Książka — Ruch” 00-840 Warszawa, ul. Wronia 23, konto PKO nr 1-6-100024.

Sprzedż numerów bieżących i uprzednich

Institucje państwowe i społeczne, szkoły, zakłady pracy oraz czytelnicy indywidualni mogą nabywać tę publikację

- w księgarni Ośrodka Rozpowszechniania Wydawnictw Naukowych PAN; sprzedaż gotówkowa i wysyłkowa pojedynczych numerów i w kontynuacji; płatność gotówką, przelewem lub za zaliczeniem pocztowym; adres: ORPAN, 00-901, Warszawa, Pałac Kultury i Nauki, konto PKO nr 1-6-100312;

- w Księgarni „Ossolineum”, 50-106, Wrocław, Rynek 8;

- w Głównej Księgarni Naukowej, 00-068, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7;

- w Księgarni Naukowej, 31-118, Kraków, ul. Podwale 6.

Prenumeratorzy mieszkający za granicą mogą zamawiać za pośrednictwem Centrali Handlu Zagranicznego „Ars Polona — Ruch”, 00-068, Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 7, Bank Handlowy S.A. Warszawa, konto nr 1595-006-000-00710.